

100 PERSOALAN MENGENAI KESIHATAN GIGI DAN GUSI

EDITOR

**INTAN SUHANA MUNIRA MAT AZMI
WAN NOOR NAZAYAN WAN NIK
ZUBAIDAH ISMAIL**

**100 PERSOALAN
MENGENAI KESIHATAN
GIGI DAN GUSI**

100 PERSOALAN MENGENAI KESIHATAN GIGI DAN GUSI

EDITOR

**INTAN SUHANA MUNIRA MAT AZMI
WAN NOOR NAZAYAN WAN NIK
ZUBAIDAH ISMAIL**

**Dewan Bahasa dan Pustaka
Kuala Lumpur
2024**

KK 570-320-0502011-49-4308-40101

Cetakan Pertama 2024

© Intan Suhana Munira Mat Azmi, Wan Noor Nazayan Wan Nik, Zubaidah Ismail,
Rosneeta Wati Abdul Rahman dan Normi Laili Mohd 2024

Hak Cipta Terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian artikel, ilustrasi, dan isi kandungan buku ini dalam apa jua bentuk dan dengan cara apa jua sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman, atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Ketua Pengarah, Dewan Bahasa dan Pustaka, Peti Surat 10803, 50926 Kuala Lumpur, Malaysia. Perundingan tertakluk kepada perkiraan royalti atau honorarium.

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Perpustakaan Negara Malaysia

Rekod katalog untuk buku ini boleh didapati
dari Perpustakaan Negara Malaysia

ISBN 978-983-49-4308-0

Dicetak oleh
Nur Maju Resources,
No. 9, Jalan BA/8,
Kawasan Perusahaan Bukit Angkat, Hulu Langat,
43000 Kajang,
Selangor Darul Ehsan.

KANDUNGAN

<i>Senarai Rajah</i>	xi
<i>Senarai Penyumbang</i>	xv
<i>Prakata</i>	xvii
<i>Pengenalan</i>	xix
<i>Penghargaan</i>	xxiii

BAB 1 PENJAGAAN GIGI DAN KEBERSIHAN MULUT 1

1. Mengapakah saya berasa takut dan gementar apabila berjumpa doktor gigi?	1
2. Bilakah waktu gigi kekal mula tumbuh di dalam mulut?	3
3. Sekiranya gigi kekal dicabut, adakah akan ada gigi lain yang menggantikan gigi kekal?	4
4. Bagaimanakah caranya memberus gigi dengan betul?	4
5. Bagaimanakah caranya membersihkan gigi menggunakan kayu sugi?	6
6. Apakah ciri berus gigi yang terbaik untuk digunakan?	7
7. Berapa lamakah berus gigi boleh digunakan?	10
8. Bolehkah seseorang itu berkongsi berus gigi dengan pasangannya?	11
9. Apakah jenis ubat gigi yang paling sesuai digunakan?	11
10. Adakah disarankan memberus gigi selepas makan atau cukup sekadar selepas bangun tidur atau sebelum tidur sahaja?	12

KANDUNGAN

11.	Adakah gigi akan menjadi sensitif jika diberus setiap kali selepas makan?	12
12.	Perlukah kita memberus lidah semasa memberus gigi?	13
13.	Adakah benang flos perlu digunakan untuk membersihkan gigi?	14
14.	Mengapakah ada ubat kumur yang menyebabkan mulut berasa panas seolah-olah terbakar?	16
15.	Mengapakah gigi saya masih berlubang walaupun saya kerap memberus gigi?	16
16.	Bagaimanakah caranya untuk membersihkan gigi palsu?	17
17.	Mengapakah gigi palsu harus direndam di dalam air jika kita tidak memakainya?	18
18.	Adakah satu tindakan yang baik jika menggunakan pencungkil gigi selepas makan?	19
19.	Bagaimanakah cara menjaga kebersihan mulut bagi mereka yang memakai pendakap gigi?	20

BAB 2 MASALAH GIGI DAN GUSI **21**

20.	Mengapakah gigi terasa sakit, tetapi apabila dilihat tiada lubang pada gigi tersebut?	21
21.	Adakah betul fakta yang menyatakan bahawa semua gigi yang berlubang mesti dicabut?	23
22.	Mengapakah seseorang yang sakit gigi turut mengalami sakit kepala pada masa yang sama?	24
23.	Mengapakah gigi geraham yang sering sakit berbanding dengan gigi lain?	25
24.	Mengapakah gigi masih sakit walaupun baru mendapatkan rawatan tampalan?	25
25.	Mengapakah gigi saya terasa ngilu jika meminum air sejuk?	26
26.	Saya sudah menggunakan ubat gigi untuk gigi sensitif, tetapi mengapakah gigi saya masih terasa ngilu?	27
27.	Adakah terdapat ubat gigi yang berkesan untuk merawat gigi sensitif?	28
28.	Adakah apabila seseorang itu semakin berusia, giginya akan menjadi semakin berjarak (jarang-jarang) di antara satu sama lain?	29
29.	Mengapakah gigi saya bergoyang?	31
30.	Mengapakah setiap kali memberus gigi, gusi saya akan berdarah?	33

KANDUNGAN

31.	Mengapakah gigi di bahagian atas (depan) asyik “turun ke bawah” dan semakin kelihatan panjang?	35
32.	Mengapakah di bahagian tepi gigi mempunyai lekuk?	39
33.	Betulkah setiap kali hamil, wanita akan mengalami masalah sakit gigi?	40
34.	Mengapakah tanggapan kebanyakan orang, rawatan mencabut gigi itu suatu perkara yang menyakitkan?	40
35.	Mengapakah setiap kali membuka mulut, rahang saya berasa sakit?	41
36.	Sekiranya gigi sudah tinggal tunggul, adakah perlu dicabut atau boleh dibiarkan sahaja?	42
37.	Mengapakah gigi suami saya berbunyi semasa tidur pada waktu malam?	42
38.	Mengapakah gigi mudah patah atau serpih?	43
39.	Mengapakah mulut berbau walaupun selepas memberus gigi?	44

BAB 3 RAWATAN GIGI DAN GUSI **45**

40.	Apakah rawatan yang sesuai untuk merawat gigi sensitif?	45
41.	Adakah betul tampalan berwarna hitam (amalgam) berbahaya kepada kesihatan?	47
42.	Mengapakah tampalan pada gigi saya sering tercabut?	47
43.	Adakah rawatan penskaleran atau tindakan mencuci gigi akan menghauskan gigi?	49
44.	Adakah seseorang itu harus membuat rawatan penskaleran setiap tiga bulan sekali?	50
45.	Bolehkah gigi yang goyang dirawat?	51
46.	Mengapakah rawatan akar gigi mengambil masa yang lama?	52
47.	Sekiranya sarung gigi atau korona pecah, patah atau tercabut, bolehkah ditampal atau dilekatkan semula?	53
48.	Mengapakah gigi palsu bawah saya selalu sakit? Gigi palsu lama tiada masalah, tetapi gigi palsu yang baharu menjadi longgar dan terasa sakit setiap kali mengunyah makanan. Mengapakah terjadi sedemikian?	54
49.	Perluakah kita mencabut semua gigi untuk membuat gigi palsu yang lebih selesa?	56
50.	Adakah betul kita harus memakai gigi palsu sepanjang masa termasuklah ketika tidur?	56
51.	Gigi palsu ibu saya patah, bolehkah gigi tersebut disambung semula?	57

KANDUNGAN

52.	Adakah gigi palsu kukuh dan tahan lama?	57
53.	Sekiranya saya kehilangan sebatang gigi, apakah pilihan rawatan yang ada selain membuat gigi palsu?	58
54.	Adakah benar sarung gigi atau korona, jambatan gigi dan implan harus ditanggalkan selepas seseorang meninggal dunia?	61
55.	Mengapakah selalunya doktor gigi hanya memberikan ubat tahan sakit tanpa ubat antibiotik selepas rawatan mencabut gigi?	61
56.	Mengapakah saya tidak boleh senyum dan muka terasa senget selepas mencabut gigi?	61
57.	Mengapakah ada ketikanya gigi geraham bongsu yang tidak rosak perlu dicabut?	62
58.	Adakah seseorang itu dalam keadaan selamat jika mendapatkan rawatan gigi semasa pandemik COVID-19 melanda?	63
59.	Adakah selamat untuk mencabut gigi jika mereka ialah penghidap penyakit darah tinggi, kencing manis dan penyakit yang lain?	63
60.	Mengapakah sebelum seseorang itu dibenarkan menjalani rawatan radioterapi, doktor akan menyarankan pesakit untuk menampal semua gigi dan mencabut gigi yang bermasalah terlebih dahulu?	64
61.	Mengapakah darah akan keluar dengan banyaknya dan tidak berhenti selepas mencabut gigi?	65
62.	Adakah tindakan mencabut gigi boleh menyebabkan mata pesakit menjadi rabun atau buta?	66
63.	Betulkah tertelan air semasa rawatan gigi boleh membatalkan puasa?	66
64.	Bolehkah lelaki memakai gigi emas?	67

BAB 4 PENDAKAP GIGI DAN NILAI ESTETIK 68

65.	Mengapakah gigi saya berwarna kuning atau <i>staining</i> ?	68
66.	Bolehkah kesan perubahan warna gigi ini dihilangkan?	70
67.	Adakah ubat untuk memutihkan gigi yang dijual di farmasi selamat digunakan?	70
68.	Benarkah rawatan pemutihan gigi tidak baik untuk kesihatan gigi?	70
69.	Mengapakah gigi saya berwarna putih seperti kapur?	71
70.	Mengapakah saya tidak boleh memakai venir tiruan, sedangkan ramai yang memakainya, terutama golongan artis?	71

KANDUNGAN

71.	Terdapat ruang di antara gigi dengan gigi bersebelahan, bolehkah doktor gigi menutup ruang tersebut supaya gigi saya tidak nampak jarang-jarang?	73
72.	Bolehkah jika saya mahu menampal gigi geraham yang berlubang dengan bahan tampalan yang sama warna dengan warna gigi?	78
73.	Mengapakah saya tidak boleh memakai pendakap gigi tiruan?	78
74.	Pada usia berapakah sesuai untuk memakai pendakap gigi?	80
75.	Mengapakah terdapat klinik gigi kerajaan yang tidak menerima pesakit dewasa untuk membuat pendakap gigi?	80
76.	Mengapakah terdapat segelintir doktor gigi tidak mahu membuat pendakap gigi walaupun gigi pesakit tidak tersusun?	81
77.	Mengapakah selepas saya menanggalkan pendakap gigi, kedudukan gigi saya seperti beralih dan kembali tidak tersusun?	81
78.	Mengapakah doktor gigi tidak akan memakaikan pendakap gigi selagi gigi seseorang itu tidak bersih?	82
79.	Mengapakah beberapa batang gigi yang tidak rosak harus dicabut sebelum boleh memakai pendakap gigi?	83
80.	Gigi atas saya tersusun dengan baik, cuma gigi bawah sahaja tidak teratur, perlukah saya memakai pendakap gigi?	83
81.	Berapa lamakah tempoh rawatan pemakaian pendakap gigi?	84
82.	Adakah sakit memakai pendakap gigi?	84
83.	Apakah kesan pemakaian pendakap gigi?	84
84.	Benarkah semua masalah gigi tidak teratur boleh diselesaikan dengan memakai pendakap gigi?	85

BAB 5 PERGIGIAN KANAK-KANAK **86**

85.	Berapa batang gigi susu yang dimiliki oleh kanak-kanak?	86
86.	Pada usia berapakah gigi susu mula tumbuh di dalam mulut bayi?	87
87.	Anak saya sudah ada gigi semasa lahir. Perlukah dicabut gigi tersebut? Sekiranya gigi itu dicabut, akan adakah gigi lain yang tumbuh menggantikannya?	88
88.	Adakah mulut bayi perlu dibersihkan setiap kali selepas menyusu?	89
89.	Anak saya tidak mahu memberus gigi. Bagaimanakah cara yang berkesan untuk memujuknya?	90
90.	Anak saya sangat takut untuk berjumpa dengan doktor gigi. Apakah yang harus saya lakukan?	91

KANDUNGAN

91. Mengapakah gigi anak saya tumbuh jarang-jarang?	92
92. Mengapakah doktor gigi tidak mahu mencabut gigi susu anak saya yang tidak sakit walaupun telah rosak dan berlubang besar?	93
93. Mengapakah doktor gigi tidak mencucuk ubat bius semasa mencabut gigi susu anak saya, sebaliknya hanya menyapu ubat kebas pada gusi?	94
94. Mengapakah semua gigi susu anak saya di bahagian hadapan menjadi pendek dan berwarna kehitaman?	95
95. Bagaimanakah caranya untuk mencabut gigi susu anak yang sudah goyang di rumah?	96
96. Mengapakah tidak elok untuk kanak-kanak meneruskan tabiat menghisap ibu jari?	96
97. Bagaimanakah rawatan pergigian diberikan kepada anak-anak istimewa?	98
98. Gigi depan anak saya patah kerana terjatuh semasa bermain bola. Bolehkah gigi yang patah itu disambung semula?	98
99. Bolehkah kanak-kanak membuat rawatan akar gigi?	100
100. Apakah tindakan kecemasan jika gigi kekal anak tercabut kerana terjatuh semasa bersukan?	102
<i>Biodata Penulis</i>	105
<i>Glosari</i>	107
<i>Bibliografi</i>	111
<i>Indeks</i>	117

BIODATA PENULIS

Dr. Intan Suhana Munira Mat Azmi, merupakan lulusan Ijazah Doktor Pergigian (DDS) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2003. Beliau melanjutkan pelajaran dalam bidang Sarjana Kesihatan Awam Pergigian (MDPH) di Universiti Sains Malaysia pada tahun 2010. Seterusnya, beliau menamatkan pengajian Doktor Falsafah dalam bidang Kesihatan Awam di University of Birmingham, United Kingdom pada tahun 2019. Sekarang, beliau bertugas sebagai Pensyarah Kanan di Jabatan Perubatan Masyarakat, Fakulti Perubatan, Universiti Sultan Zainal Abidin (UniSZA), Kuala Terengganu.

Dr. Wan Noor Nazayan Wan Nik, merupakan lulusan Ijazah Doktor Pergigian (DDS) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2003. Beliau menamatkan latihan kepakaran dalam bidang prostodontik dari King's College London dengan kepujian dari tahun 2009 hingga tahun 2011. Beliau juga memperoleh "Membership in Prosthodontics" dari Royal College of Surgeons of Edinburgh pada tahun yang sama. Sekarang, beliau bertugas sebagai Pensyarah Kanan serta Pakar Pergigian Prostodontik di Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (IIUM).

BIODATA PENULIS

Dr. Zubaidah Ismail, merupakan lulusan Ijazah Doktor Pergigian (DDS) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2003. Beliau memulakan kerjaya sebagai Doktor Gigi di sektor kerajaan dan pernah berkhidmat sebagai Pegawai Pergigian Daerah di Pusat Kesihatan Pergigian Daerah Hulu Perak. Beliau juga pernah menjawat jawatan sebagai “Pegawai Pergigian Yang Menjaga” di Klinik Pergigian Jelapang, Klinik Pergigian Gunung Rapat dan Timbalan Pegawai Pergigian Daerah Kinta. Beliau turut aktif dalam pengurusan ISO sebagai Ketua Auditor, terlibat dalam QA, Inovasi dan KIK serta merupakan Ketua Auditor EKSA JKN Perak. Sekarang, beliau bertugas sebagai “Pegawai Yang Menjaga” di Klinik Pergigian Ipoh.

Dr. Rosneeta Wati Abdul Rahman, merupakan lulusan Ijazah Doktor Pergigian (DDS) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2003. Beliau pernah bertugas di Klinik Pergigian Air Jernih, Klinik Pergigian Ketengah Jaya, Klinik Pergigian Kerteh dan Klinik Pergigian Batu 2½ di Terengganu, sebelum menamatkan kerjayanya selama lebih kurang 10 tahun di sektor kerajaan. Semasa bekerja di sektor kerajaan, beliau terlibat secara aktif dalam Projek QA, KIK dan pernah menjadi Ketua Audit pada peringkat Daerah Kemaman. Sekarang, beliau memiliki klinik perigiannya sendiri, iaitu Klinik Pergigian Alamanda, di Kerteh, Terengganu, yang sudah memasuki tahun kelapan sejak 2014.

Dr. Normi Laili Mohd, merupakan lulusan Ijazah Doktor Pergigian (DDS) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2003. Beliau pernah berkhidmat sebagai Pegawai Pergigian di Klinik Pergigian Kerajaan selama hampir 10 tahun. Antara klinik tersebut termasuklah Klinik Pergigian Mentakab (2003), Klinik Pergigian Jerantut (2004), Klinik Pergigian Kepala Batas (2005) dan Klinik Pergigian Hospital Balik Pulau dari tahun 2006 sehingga 2013. Sejak tahun 2013 hingga sekarang, beliau berkhidmat di klinik perigiannya sendiri, iaitu Klinik Pergigian Balik Pulau, di Pulau Pinang.

GLOSARI

abrasion lelasan di permukaan sebelah tepi gigi.

abses nanah

apeks kawasan hujung akar gigi.

braces pendakap gigi yang dipasang pada permukaan sebelah luar gigi bagi tujuan membetulkan susunan gigi yang tidak teratur.

bracket alat yang dilekatkan pada permukaan gigi sebelah luar untuk memegang dawai ortodontik semasa pemasangan pendakap gigi.

bridge jambatan gigi untuk menggantikan gigi yang telah dicabut.

bruxism tabiat mengisar gigi tanpa sedar.

cracked tooth gigi yang retak.

dehidrasi kekurangan air di dalam badan.

dekalsifikasi kehilangan kalsium daripada struktur gigi.

dentin lapisan kedua korona gigi selepas enamel dan berwarna kekuning-kuningan.

dentur gigi palsu bagi menggantikan gigi yang telah hilang atau dicabut.

diastema ruang yang wujud di antara dua gigi hadapan.

enamel lapisan paling luar struktur korona gigi.

endokrin kelenjar atau organ yang menghasilkan hormon dan merembeskan hormon ke dalam aliran darah di dalam badan.

epilepsi penyakit sawan.

estetik penampilan yang cantik.

GLOSARI

fermentasi proses yang berlaku apabila bakteria di dalam plak menukarkan karbohidrat kepada asid.

flos benang atau tali halus yang digunakan untuk membersihkan celah gigi.

flourida sebatian yang mengandungi flourin dengan unsur lain (dicampurkan dengan ubat gigi untuk mencegah masalah karies gigi atau gigi berlubang).

fluorosis kondisi kronik gigi akibat pengambilan fluorida yang berlebihan semasa kanak-kanak.

fraktur gigi yang patah.

gingivitis inflamasi atau keradangan pada gusi disebabkan pengumpulan plak.

hematologi cabang sains perubatan yang berkaitan dengan penyakit darah dan tisu pembentuk darah.

inflamasi radang atau jangkitan.

interdental ruang di antara gigi.

karies lubang pada gigi.

karies sekunder lubang yang terbentuk di bahagian tepi atau bawah tampalan gigi.

kaviti lubang pada gigi.

kolonisasi proses apabila sekumpulan organisma menjadikan sesuatu tempat sebagai tempat untuk hidup.

korona sarung gigi yang menyerupai bentuk gigi asal.

malnutrisi kekurangan zat makanan yang seimbang.

menopaus keadaan apabila kitaran haid telah terhenti secara kekal pada wanita yang sudah berusia.

oklusi kedudukan gigi apabila kedua-dua rahang dirapatkan.

oral hygiene kebersihan mulut.

osteoporosis keadaan apabila tulang di dalam badan seseorang mengalami pengurangan ketumpatan mineral dan senang patah.

ortodontik satu daripada bidang kepakaran dalam pergigian yang berkaitan dengan memperbetulkan susunan gigi dan kedudukan tulang rahang.

periapikal kawasan di sekeliling akar gigi.

perikoronitis jangkitan pada tisu lembut yang mengelilingi korona gigi yang terimpak atau separa tumbuh.

periodontitis jangkitan tisu penyokong gigi akibat pengumpulan kalkulus dan mengakibatkan kehilangan tisu penyokong gigi dan pembentukan poket.

GLOSARI

plak lapisan bakteri yang tidak berwarna dan melekat pada permukaan gigi akibat pembersihan gigi yang tidak betul.

pulpa kawasan yang mengandungi saraf dan salur darah pada gigi.

pulpektomi prosedur yang dilakukan bagi membuang keseluruhan saraf gigi untuk menghilangkan kesakitan dan menyelamatkan gigi susu daripada dicabut.

pulpotomi prosedur membuang sebahagian saraf gigi.

radiografi prosedur untuk menghasilkan imej daripada struktur di dalam badan melalui penggunaan sinar pengionan.

relapse keadaan yang berlaku apabila gigi yang telah menerima rawatan ortodontik (pemakaian pendakap gigi) beralih kedudukan atau kembali kepada kedudukan asal selepas rawatan.

resorpsi akar gigi yang terhakis.

retainer alat yang dipakai oleh pesakit yang telah selesai rawatan ortodontik yang bertujuan memegang atau mengekalkan posisi gigi selepas pendakap gigi ditanggalkan.

scaling prosedur menanggalkan karang gigi daripada permukaan dan celah-celah gigi serta gusi.

sistemik keseluruhan sistem di dalam badan.

splint prosedur memasang dawai atau bahan tampalan bagi memegang gigi dan menstabilkan gigi yang goyang atau yang mengalami trauma.

terimpak gigi yang tidak dapat tumbuh sepenuhnya disebabkan oleh ruang yang tidak mencukupi atau terhalang oleh tisu lembut, tulang atau gigi lain yang berdekatan.

venir lapisan nipis yang sewarna dengan gigi yang dilekatkan pada permukaan luar gigi bagi meningkatkan nilai estetik gigi.

xerostomia mulut kering.

BIBLIOGRAFI

- Achmad, H., Riyanti, E., Djais, A. I., ... dan Arief, S.M. "The Effect of Thumb Sucking Habit on Children's Dentomaxillofacial Development: A Systematic Review" dlm. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11:12, 2021.
- Akcali, A. dan Lang, N.P. "Dental Calculus: The Calcified Biofilm and its Role in Disease Development" dlm. *Periodontology 2000*, 76:1, hlm. 109–15, 2018. <https://doi.org/10.1111/prd.12151>.
- Al-Azhar House of Fatwa. "Is it permissible to have golden teeth?" <https://fiqh.islamonline.net/en/is-it-permissible-to-have-golden-teeth/>, dilayari pada Oktober 2018.
- Al-Quran, F.A., Al-Ghalayini, R.F. dan Al-Zu'bi, B.N. "Single-tooth Replacement: Factors Affecting Different Prosthetic Treatment Modalities" dlm. *BMC Oral Health*, 11, hlm. 34, 2011. <https://doi.org/10.1186/1472-6831-11-34>.
- Ather, A., Patel, B., Ruparel, N.B., Diogenes, A. dan Hargreaves, K.M. "Coronavirus Disease 19 (COVID-19): Implications for Clinical Dental Care" dlm. *Journal of Endodontics*, 46:5, hlm. 584–95, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.joen.2020.03.008>.
- Aziz, A.H.A. dan Abdullah, A.A.A. "Tak Batal Puasa Buat Rawatan Gigi" dlm. *Malaysia Gazette*, 2022.
- Baart, J.A., 2009. *Local Anaesthesia in Dentistry*. H.S. Brand (ed.). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Benerjee, A., dan Watson, T.F., 2015. *Pickard's Guide to Minimally Invasive Operative Dentistry*. Edisi ke-10. Oxford: Oxford University Press.

BIBLIOGRAFI

- Briggs, P., Ray-Chaudhuri, A., dan Shah, K. "Avoiding and Managing the Failure of Conventional Crowns and Bridges" dlm. *Dental Update*, 39:2, hlm. 78–84, 2012. <https://doi.org/10.12968/denu.2012.39.2.78>.
- Cawood, J.I., dan Howell, R.A. "A classification of the edentulous jaws" dlm. *International journal of oral and maxillofacial surgery*, 17:4, hlm. 232–36. [https://doi.org/10.1016/s0901-5027\(88\)80047-x](https://doi.org/10.1016/s0901-5027(88)80047-x)
- Cawson, R.A. dan Odell, E.W., 2008. *Cawson's Essentials of Oral Pathology and Oral Medicine*. Edisi ke-8. London: Churchill Livingstone Elsevier.
- Chawhuaveang, D.D., Yu, O.Y., Yin, I.X., ... dan Chu, C.H "Acquired Salivary Pellicle and Oral Diseases: A Literature Review" dlm. *Journal of Dental Sciences*, 16:1, hlm. 523–29, 2021.
- Chen, S.J., Karabucak, B., Steffen, J.J., ... dan Kohli, M.R. "Spectrophotometric Analysis of Coronal Tooth Discoloration Induced by Tricalcium Silicate Cements in the Presence of Blood" dlm. *Journal of Endodontics*, 46:12, hlm. 1913–919, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.joen.2020.09.009>.
- Christensen, G.J. "What is a veneer? Resolving the Confusion" dlm. *The Journal of the American Dental Association*, 135:11, hlm. 1574–576, 2004. <https://doi.org/10.14219/jada.archive.2004.0084>.
- Coll, J.A., Seale, N.S., Vargas, K., ... dan Graham, L. "Primary Tooth Vital Pulp Therapy: A Systematic Review and Meta-analysis" dlm. *Pediatric Dentistry*, 39:1, hlm. 16–123, 2017.
- Daly, B., Batchelor, P., Treasure, E. dan Watt, R., 2013. *Essential Dental Public Health*. Oxford: Oxford University Press.
- Du, M., Li, L., Jiang, H., Zheng, Y. dan Zhang, J. "Prevalence and Relevant Factors of Halitosis in Chinese Subjects: A Clinical Research" dlm. *BMC Oral Health*, 19:1, hlm. 1–11 2019. <https://doi.org/10.1186/s12903-019-0734-4>.
- Ghajari, M.F., Shamsaei, M., Basandeh, K. dan Galouyak, M.S. "Abrasive and Whitening Effect of Charcoal-containing Whitening Toothpastes in Permanent Teeth" dlm. *Dental Research Journal*, 18:51, 2021.
- Hannah, V.E., O'Donnell, L., Robertson, D. dan Ramage, G. "Denture Stomatitis: Causes, Cures and Prevention" dlm. *Primary Dental Journal*, 6:4, hlm. 46–51, 2017. <https://doi.org/10.1308/205016817822230175>.
- Hazari, A., Varghese, R.K., Mitra, A. dan Bajantri, N.V. "A Case Report of Enamel Hypoplasia" dlm. *International Journal of Clinical Dental Science*, 2:4, hlm. 25–28, 2011.
- Heasman, P.A. dan Hughes, F.J. "Drugs, Medications and Periodontal Disease" dlm. *British Dental Journal*, 217:8, hlm. 411–19, 2014. <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2014.905>.
- Hobkirk, J., Eckert, S., Jacob, R., dan Zarb, G.A. "Prosthetic Treatment for Edentulous Patients: Complete Dentures and Implant-Supported Prostheses" dlm. *Elsevier Health Sciences*, 2012.

BIBLIOGRAFI

- Aid: A Crossover Randomized Trial” dlm. *International Journal of Dental Hygiene*, 19:2, hlm. 223–30, 2021. <https://doi.org/10.1111/idh.12484>.
- Rishiraj, B., Epstein, J. B., Fine, D., Nabi, S. dan Wade, N.K. “Permanent Vision Loss in One Eye Following Administration of Local Anesthesia for a Dental Extraction” dlm. *International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*, 34:2, hlm. 220–23, 2005. <https://doi.org/10.1016/j.ijom.2004.04.010>.
- Robinson, J.L., Johnson, P. M., Kister, K., ... dan Wadhwa, S. “Estrogen Signaling Impacts Temporomandibular Joint and Periodontal Disease Pathology” dlm. *Odontology*, 108:2, hlm. 153–65, 2020. <https://doi.org/10.1007/s10266-019-00439-1>.
- Saini, R. dan Saini, S. “Microbial Flora on Toothbrush-At Greater Risk” dlm. *Annals of Nigerian Medicine*, 4:1, hlm. 31, 2010.
- Sathorn, C., Parashos, P. dan Messer, H. “Australian Endodontists’ Perceptions of Single and Multiple Visit Root Canal Treatment” dlm. *International Endodontic Journal*, 42:9, hlm 811–18, 2009. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2591.2009.01587.x>.
- Scully, C., 2014. *Scully’s Medical Problems in Dentistry E-Book*. Elsevier Health Sciences.
- Taguchi, A., Uemura, Y., Tanaka, S., ... dan Soen, S. “Influence of Symptomatic Periodontal Disease on Changes in Skeletal Bone Density During Medication Therapy for Osteoporosis in Postmenopausal Women: The Japanese Osteoporosis Intervention Trial (JOINT)-04 and JOINT-05” dlm. *Archives of Osteoporosis*, 17:1, hlm. 1–9, 2022. <https://doi.org/10.1007/s11657-021-01054-w>.
- Tantbirojin, D., Versluis, A., Pintado, ... dan Douglas, W.H. “Tooth Deformation Patterns in Molars After Composite Restoration” dlm. *Dental Materials*, 20:6, hlm. 535–42, 2004. <https://doi.org/10.1016/j.dental.2003.05.008>.
- Thomas, M.S. dan Denny, C. “Medication-related Tooth Discoloration: A Review” dlm. *Dental Update*, 41:5, hlm. 440–47, 2014. <https://doi.org/10.12968/denu.2014.41.5.440>.
- Tubaishat, R.S., Malkawi, Z.A. dan Albashaireh, Z.S. “The Influence of Different Factors on the Oral Health Status of Smoking and Nonsmoking Adults” dlm. *The Journal of Contemporary Dental Practice*, 14:4, hlm. 731, 2013. <https://doi:10.5005/jp-journals-10024-1392>.
- van der Burgt, T.P. dan Plasschaert, A.J.M. “Tooth Discoloration Induced by Dental Materials” dlm. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology*, 60:6, hlm. 666–69, 1985. [https://doi.org/10.1016/0030-4220\(85\)90373-1](https://doi.org/10.1016/0030-4220(85)90373-1).
- van Loveren, C. dan Duckworth, R.M. “Anti-calculus and Whitening Toothpastes” dlm. *Toothpastes*, 23, 61–74, 2013. <https://doi.org/10.1159/000350698>.

INDEKS

(Huruf singkatan selepas nombor halaman merujuk *r* = rajah)

- abses 23 *r.2.2*, 24 *r.2.3*, 40
- air liur
 - kelenjar 44
 - pelikel 16
 - pengaliran 29, 31
- akar gigi
 - permukaan 26, 27, 46
 - struktur 31, 60
 - resorpsi 71, 85
 - rawatan 23, 46, 53, 69, 99
- aktiviti memberus gigi 90, 91
- alahan 12, 40, 66, 79
- amalan pemakanan 31, 69
- anak istimewa 98
- anestesia 66, 100 *lih.j* ubat bius
- antibiotik 61, 64, 76, 101
- asid askorbik 35

- bahan penghakis 11
- bakteria
 - nafas berbau 5, 17, 73
 - perebakan 10, 11, 13, 33
 - risiko jangkitan 61
- bayi pramatang 87

- benang flos *xix*, 14 – 16, 19, 20, 33
- berjumpa doktor gigi 2, 38, 91–93, 98
- berkumur 4, 5, 17, 28, 65
- bersugi 7
- berus gigi
 - berkongsi 11
 - bulu 5, 7, 10, 33
 - interdental* *xix*, 8, 9 *r.1.6*, 20
- braces *xvii*, 8, 78 *lih.j* pendakap gigi
- braket 20, 84, 85
- bruxism* 31, 42

- daya ketahanan 35
- diastema 73, 74
- doktor gigi bertauliah *xix*, *xxi*, 41

- empangan getah 49
- enamel
 - lapisan 26, 43, 69, 72, 78
 - masalah hipoplasia 69
- estetik
 - masalah 93
 - nilai *xx*, 1, 68, 72, 83
 - komponen 81

INDEKS

- faktor
 - keturunan 35
 - pemerangkap 34
 - penyebab xx, 33, 42
 - risiko 31, 34
- ferum sulfat 100, 101
- flap 47
- flourida
 - bahan kumur 20
 - pengambilan 69,71
 - rawatan 47
- fluorosis 69,71
- fungsi gigi 1, 67, 68, 83, 101

- gel flourida tropikal 47
- gigi
 - bergoyang 22, 23
 - bongsu 62, 63
 - emas 61, 67
 - haus 27, 46
 - kacip 3, 86, 93, 99
 - pencungkil 19, 33
 - retak 21, 56
- gigi berlubang
 - masalah 12, 26
 - punca 20, 31, 35, 45
 - rasa ngilu xx 26
- gigi geraham
 - bilangan 86
 - kecil 53 r.3.6, 83
 - kedudukan 62
- gigi goyang
 - masalah 32, 33
 - penyebab 31
- gigi kekal
 - pertumbuhan 3, 73, 92, 93, 103
 - set 3, 4
- gigi palsu
 - akrilik 58
 - besi 57
 - penuh 54, 58
 - separa 56, 58, 59, 74
- gigi sensitif
 - kejadian 12
 - masalah 45, 46
 - punca 45
 - rawatan xx, 27
- gigi susu
 - sementara 87
 - jumlah 86
 - susu set 4
- gigitan
 - cara 37, 46
 - silang 83
- gingivitis
 - berdarah 33, 34
 - radang gusi 32, 33, 35, 40, 75
- gusi bengkak 38, 44, 84, 88
- gutta percha* 69

- hakisan 8, 9 r.1.5, 11, 12, 26
- halitosis 44, *lih.j* mulut berbau
- hilang sokongan 36, 85
- hormon estrogen 29, 30, 31, 32

- implan 37, 45, 58, 60, 61
- imun 29, 34
- indeks keperluan rawatan 81, 83
- isyarat sakit 29, 42

- jambatan gigi 4, 37, 45, 58–61, 74
- jangkitan
 - gusi 21, 33, 34, 84
 - kuman 42, 52, 64
 - risiko 61, 64, 79
 - silang 11
 - virus 34, 63
- jongang 37, 83, 97

- kalkulus 29 r.2.8, 35, 76 r.4.5, 79
- kalsium fosfat 11, 39
- kanal
 - akar 4, 45, 69, 101
 - pulpa 102

INDEKS

- kandungan mineral aktif 11
- karang gigi
 - masalah 44, 50
 - pembentukan 32, 50, 85
- karies
 - botol susu 95
 - gigi xx, 23, 91
 - sekunder 22, 78
- kayu sugi xix, 6, 7
- kebersihan mulut
 - penjagaan xx, 79, 82
 - status 79, 81, 82
 - tahap 78, 81
- kegigian prostetik 4
- kehilangan gigi 4, 30, 35, 58, 68
- Kementerian Kesihatan Malaysia 2, 63, 79, 80
- kesan pengambilan ubat 29, 30
- kesihatan mulut xix, 73, 103
- klinik pergigian swasta 45, 70
- kolonisasi 16, 31
- komplikasi 63, 64, 66, 73, 103
- korona gigi
 - patah 98, 99
 - pemasangan xx, 4, 46
- korona keluli nirkarat 101, 102

- langkah pencegahan 38, 64
- lapisan dentin 25, 26
- lidah terikat xx, 88, 89
- ligamen 32, 35, 75, 85,

- maloklusi 68, 80, 83, 84, 97
- media sosial xxi, 79
- memberus gigi
 - aktiviti 90, 91
 - kaedah xvii, 39 r.2.15, 79
 - teknik 4, 20, 26, 38, 46
- migrain 25, 42
- mulut
 - berbau 13, 44
 - kering 30, 35, 44
 - nafas berbau 21, 22, 26
 - nitrus oksida 100
 - nutrisi 31
- oklusal 78
- oklusi
 - daya 32, 47, 48,
 - trauma 32
- oral 78, 100
- ortodontik
 - pemegang 81
 - peralatan 32
 - rawatan 78–80, 83
- osteoporosis 21, 29–31, 33
- osteoradionekrosis 64

- pembekuan darah 65, 66
- pembersihan gigi xx, 8, 10, 62
- pemeriksaan
 - berkala 3, 50
 - radiografi 22, 52, 103
- pendakap gigi
 - kos 79
 - pemakaian 20, 68, 77–79, 84, 92
 - rawatan xx, 79, 81–84
 - tiruan xx, xxi, 78, 79
- pendarahan
 - berterusan 64–66
 - tanda 33, 34
- pengunyahan 37, 68
- penjagaan gigi xix, 17, 20, 40
- penskaleran 45, 49, 50, 67, 76
- penyakit
 - darah tinggi 63, 65
 - gusi 35, 38, 46, 68, 75
 - periodontium 35, 81
 - refluks gastroesofagus 46
- pergerakan gigi 30, 35, 37, 83, 85
- perikoronitis 62, 63
- periodontitis
 - keradangan 21
 - masalah 76, 85

INDEKS

- perubahan
 hormon 30–32, 34, 35, 40, 43
 warna gigi 69, 70
- plak
 bakteria 33
 bebas 73, 79
 pembentukan 6, 16, 17, 33, 35
- poket gusi 8, 35
- pulpa
 gigi 52, 98, 99
 lapisan 25, 27, 46, 99
 ruang 23 *r.2.2*, 26 *r.2.5*, 27 *r.2.6*,
 53 *r.3.6*
- pulpektomi 99–101
- rahang
 atas 48, 62, 73, 83, 86
 bawah 48, 83, 85, 86, 88
 tulang 33, 41, 55, 62, 85
- rasa
 ngilu 22, 27, 29, 32
 takut 2, 3, 92
- rawatan
 cabutan 61, 63, 64
 mencuci gigi 11, 50, 67
 pergigian 43, 63, 79, 91, 103
retainer 81, 82 *r.4.9*, 84
 risiko tertelan gigi 56, 88
 ruang di antara gigi
 kehadiran *xx*, 30 *r.2.9*, 68, 77 *r.4.6*
 pembentukan 74
 rutin *xxii*, 90
- sakit gigi berterusan 25
- saraf gigi 21, 23, 28, 52, 101
- saraf trigeminal 24, 25
- sendi temporomandibular 41
- seramik 71, 72
- simetri wajah 85
- sisa makanan 8, 14, 19, 20, 62
- soket gigi 64, 65, 75, 102
- splint* 43, 46, 51, 52, 103
- staining* 11, 68, 70
- status fluorida 28, 29
- status kesihatan 1, 29
- stres 35, 41
- susunan gigi 34 *r.2.10*, 43, 80, 81
- tabiat
 mengisar gigi 26, 31, 32, 46, 48
 merokok 35, 44
- tampalan
 amalgam *xx*, 47, 48
 bahan 22, 46–49, 52, 69, 73
 gigi 22, 42, 69, 78
 komposit 48, 73, 77, 78
 proses 47–49
 rawatan 25, 64, 66, 98
- terimpak
 gigi 56, 62
 menegak 62 *r.3.15*
- tindakan penyembuhan 81, 82
- tubul dentin 11, 25–29
- tulang alveolar 31, 75
- tunggul 42, 56
- ubat
 bius 41, 94
 kumur 16, 47, 76
 tahan sakit 25, 61, 94
 warfarin 65
- ubat gigi
 berfluorida 12, 20, 43, 71
 pemutih 11, 12, 70
 penggunaan *xvii*, 11, 12, 28, 47
 sensitif 28
- ulser 85, 88, 89
- undercut* 48
- venir tiruan
 ciri 72
 pemasangan 72, 73
- virus COVID-19 63
- wanita hamil 12, 31, 40, 69
- zink oksida eugenol 102

100 PERSOALAN MENGENAI KESIHATAN GIGI DAN GUSI

Gigi yang cantik dan tersusun kemas menjadi daya penarik serta meningkatkan nilai estetik rupa paras seseorang. Sikap mementingkan penjagaan gigi perlu dididik seawal usia kanak-kanak kerana impak kesihatan gigi dan gusi yang tidak dijaga mampu menjejaskan kualiti kehidupan pada masa akan datang. Pelbagai penyakit seperti karies dan jangkitan gusi boleh menyebabkan ketidakselesaan dan kesakitan kepada seseorang, dan jika tidak dirawat boleh menimbulkan pelbagai masalah kesihatan yang serius.

Buku ini harus dimiliki oleh setiap orang kerana boleh dijadikan rujukan yang berguna, terutamanya apabila berdepan dengan permasalahan yang melibatkan gigi dan gusi. Kandungan buku menerangkan kaedah penjagaan kebersihan gigi yang komprehensif, masalah gigi dan gusi yang sering berlaku dalam masyarakat, jenis rawatan gigi dan gusi, pemakaian pendakap gigi dan nilai estetik; serta isu-isu pergigian kanak-kanak yang lazim berlaku. Huraian permasalahan gigi dan gusi merangkumi dari usia kanak-kanak sehinggalah ke peringkat warga emas.

Perincian berkenaan komplikasi akibat pemakaian pendakap gigi tiruan dan venir tiruan juga dimuatkan dalam buku ini. Tujuannya, untuk memberikan maklumat terutamanya kepada generasi muda supaya berhati-hati apabila mengambil jalan pintas untuk kelihatan cantik. Dapatkan rawatan daripada doktor gigi yang bertauliah. Semoga maklumat dalam buku ini boleh dijadikan panduan dalam meningkatkan ilmu pengetahuan pembaca, khususnya dalam menjaga kebersihan gigi dan gusi demi mencapai kualiti dan kesejahteraan hidup yang optimum.

RM36.00

ISBN 978-983-49-4308-0

9 789834 943080